

Z OBSAHU

NA ÚVOD/

Hlásime sa k adaptácii na zmenu klímy

STR. 5 →

KLUB/

Valné zhromaždenie Smart Cities klubu

STR. 3 →

SMART/

Living Lab: ako to vidia mestá?

STR. 9 →

Chystá sa projekt živých laboratórií

Vedia slovenské mestá a obce správne definovať svoje potreby? Odpoveď hľadá nový projekt Smart Cities klubu a Združenia miest a obcí Slovenka. V dvojrozhovore vysvetľujú Jozef Božík a Vladimír Jurík

STR. 7 →

NA ÚVOD/

Vážení priatelia,

Slovenská republika vstúpila do 31. roka svojej existencie. Ak to prenese na ľudský vek, je to obdobie, keď už má človek za sebou všetky mladické nerozvážnosti i učňovské roky a začína naplno využívať nadobudnuté skúsenosti.

Vidno to aj na slovenských mestách – v ostatných rokoch sledujeme, ako sa koncepcná práca pretavuje do výsledkov – a hoci je pred slovenskými samosprávami ešte veľa roboty, trúfam si povedať, že sa mnohé vybrali správnu cestou.

Dúfam, že sme k tomu prispeli aj my – združenie obcí, ktoré spája chuť posúvať sa, odvaha robiť veci inak a ochota podeliť sa o skúsenosti.

Aj minulý rok sme našim členom priniesli množstvo vzdelávacích aktivít – od informácií o obstarávaní energeticky efektívnych budov, cez modernú mestskú mobilitu až po zlepšovanie kvality ovzdušia. Opäť sme pôsobili ako prostredník medzi samosprávami a inými združeniami, slovenskými, či zahraničnými, ktoré spája rovnaký cieľ – zlepšiť kvalitu života pre obyvateľov. Posilnili sme

aj našu pozíciu ako relevantného a rešpektovaného odborného partnera.

Snáď to robíme dobre – o tom by mohol svedčiť aj rastúci záujem o členstvo v našom klube. Len v roku 2023 sme privítali štyroch nových členov, čím ich počet stúpol na 23 a spolu pracujeme pre dobro viac ako 1,4 milióna obyvateľov členských miest a veríme, že sme prínosom aj pre ostatných obyvateľov Slovenska.

V roku 2024 sa budeme snažiť vo všetkých oblastiach ešte viac napredovať. Už teraz máme nachystané viaceré workshopy či letnú školu, na ktorých budeme prakticky riešiť výzvy, ktoré stoja pred našimi členskými mestami. Pripravujeme aj konferenciu, na ktorej sa pozrieme, ako budovať udržateľný urbanizmus. V neposlednom rade chceme zástupcov našich členských miest pozvať na študijnú cestu do Rakúska, kde si teóriu môžeme overiť v praxi.

V pláne máme prehĺbenie spolupráce s inými odbornými združeniami, štátnymi orgánmi či zahraničnými partnermi. Najmä však chceme ešte viac komunikovať a

prepájať našich členov a zapájať ich do projektov, z ktorých budú v konečnom dôsledku najviac ťažiť obyvatelia.

Verím, že aj vďaka našej práci a skúsenostiam našich členov sa podarí na celom Slovensku upriamiť pozornosť na funkčné riešenia, inovácie a mechanizmy, ktoré prinášajú pridanú hodnotu.

*Miloslav Jurík
predseda Smart Cities klubu*

Smart Cities Klub

2024

HAPPY
NEW
YEAR

SMART CITIES KLUB/

Smart Cities Klub pomôže mestám efektívnejšie inovovať

V slovenských mestách by mali vzniknúť laboratória inovácií. Takzvané Living Laby by mali slúžiť ako akcelerátory vzniku a rozvoja inovatívnych riešení v jednotlivých regiónoch a nadobudnuté poznatky a skúsenosti ďalej šíriť do ostatných miest. Aj to bolo jednou z tém Valného zhromaždenia Smart Cities Klubu, ktoré sa v decembri konalo v Partizánskom.

„V roku 2023 sme našim členom priniesli množstvo vzdelávacích aktivít a v tomto trende plánujeme pokračovať aj po novom roku. Už teraz máme pripravený bohatý plán podujatí. Nie sme však aktívni len pri vzdelávaní, ale podieľame sa aj na konkrétnych rokovaniach, ktorých výsledkom budú praktické prínosy pre projekty našich členských miest. Radi by sme boli, keby rok 2024 bol rokom zmeny. Zmeny prístupu od vzdelávania a propagácie ku konkrétnym mestským smart projektom. Teší nás, že rastie záujem o členstvo v Smart Cities Klube – tento rok sa naše rady rozšírili o ďalších štyroch členov a verím, že ďalší sa ešte pridajú,“ komentoval výsledky valného zhromaždenia predseda Smart Cities Klubu Miloslav Jurík.

Úspešný rok

Na valnom zhromaždení sa zúčastnila väčšina členov klubu. Jednomyseľne schválili výročnú správu o vlnajúcej činnosti klubu a podrobne prebrali aj bohatý program, ktorý klub stihol tento rok.

Úspešne sa podarilo zavŕšiť jeden z najväčších projektov – „Smart City Academy – zlepšenie kvality ovzdušia“. V rámci neho sa v spolupráci so SHMÚ konalo viacero odborných workshopov v regiónoch. Klub pripravil aj tri podujatia, týkajúce sa environmentálnej výchovy na školách. Zástupcovia samospráv si zase počas študijnej exkurzie do Švédska a Dánska mohli pozrieť, ako fungujú niektoré opatrenia v praxi. Výsledky projektu boli predstavené na záverečnej konferencii.

Klub, ktorý združuje inovatívne slovenské mestá, sa v roku 2023 venoval aj ďalším témam. V spolupráci so Združením

stavebných podnikateľov Slovenska a holandským veľvyslanectvom zorganizoval napríklad workshop o obstarávaní energeticky efektívnych verejných budov. erejn obstarávanie považujeme nielen za dôležitú tému, ale v súčasnosti aj za limitujúci faktor vzniku a realizácie Smart projektov. Preto budeme v

cestovného ruchu cez mestá a obce. Témou bude budovanie campingov a parkovania pre karavany- tzv. „stellplatze“. V porovnaní s okolitými krajinami zaostávame v možnostiach ponuky ubytovanie v tomto cenovo dostupnom a investične menej náročnom segmente.

tejto téme - aj v spolupráci s ÚVO a ďalšími relevantnými partnermi pokračovať.

Predstavitelia klubu sa zúčastnili aj na podujatí Jarná škola cykloopravy; s jedným z organizátorov, Cyklokoalíciou, neskôr SCK podpísal memorandum o spolupráci. Naďalej sa darilo prehlbovať spoluprácu s partnermi, počnúc veľvyslanectvami cez odborné združenia až po samosprávy a orgány štátnej správy.

Bohaté plány

V ponuke inšpiratívnych podujatí plánuje Smart Cities Klub pokračovať aj v roku 2024. Členské samosprávy sa môžu tešiť napríklad na workshop o verejnom obstarávaní cyklotrás, či načerpanie poznatkov o udržateľnom urbanizme na výročnej konferencii klubu.

Plánovaná je aj tradičná letná škola, tentoraz zameraná na rozvoj cestovného ruchu. Bude zameraná na podporu domáceho

Overiť si teoretické poznatky v praxi budú môcť predstavitelia členských samospráv na študijnej ceste do Severného Chorvátska – prostredníctvom chorvátskej Asociácie campingov a karavaningu. V druhom polroku – podľa záujmu členských miest sa zameriame na skúsenosti s budovaním verejnej športovej infraštruktúry v Rakúsku.

Cyklooprava bude jednou z nosných tém práce Klubu aj v roku 2024. Už dnes pripravujeme projekt Bezpečná cesta do školy a v prvom polroku 2024 ho odskúšame pilotnou formou s vybranými mestami Trnavského kraja. Ak bude úspešný ponúkneme ho ako dobrú skúsenosť ďalším mestám.

Treba lepšie verejné obstarávania

Dôležitá je však aj drobná mravčia práca pri dlhodobom zlepšovaní legislatívy a procesov tak, aby umožnili mestám úspešný rozvoj a inovatívny prístup.

POKRAČOVANIE ZO STRANY 3/

Smart Cities Klub pomôže mestám efektívnejšie inovovať

Smart Cities Klub sa intenzívne venuje najmä téme zlepšenia verejných obstarávaní. „Aby sme mohli naplno využívať inovácie, potrebujeme nevyhnutne zmeniť prístup k vyhodnocovaniu projektov,“ informoval zakladateľ klubu Vladimír Jurík. „Treba upustiť od jediného kritéria najnižšej ceny, ktorý výsledky dobre navrhnutých projektov devalvuje a orientovať sa na kvalitu riešení,“ dodal.

Klub pri hľadaní riešenia spolupracuje aj s Úradom pre verejné obstarávanie, Združením miest a obcí Slovenska, Združením stavebných podnikateľov Slovenska, Slovenskou komorou architektov, Cyklokoalíciou a Ministerstvom dopravy.

Smart Cities Klub navrhol, aby sa začalo od jednoduchšieho obstarávania cyklotrás a postupne sa prešlo na náročnejšie okruhy investičných aktivít, ktoré sú pre mestá a obce typické. Cieľom je vytvoriť overenú

metodiku s uplatnením kritérií ekonomicky najvýhodnejšej ponuky.

roku 2024.

Cítíme, že prístup verejnému obstarávaniu sa mení aj v decíznej sfére. Očakávame, že v roku 2024 padnú v tomto smere významné rozhodnutia. Budú to politické rozhodnutia. Napriek tomu budeme pokračovať v odbornej práci, pretože definovanie napríklad MEAT kritérií pre efektívne verejné obstarávanie bude predmetom starostlivej odbornej práce, ktorej výsledkom bude v synergii s dobre premyslenými politickými rozhodnutiami efektívnejšie využívať domáce aj európske zdroje a zvýšiť kvalitu a trvalú udržateľnosť projektov.

Spolupráca s Holandskom

Pokračujúcu spoluprácu pri vytváraní metodiky verejných obstarávaní prisľúbila i holandská veľvyslankyňa, pani Henriette van Notten, ktorá sa na valnom zhromaždení SCK zúčastnila ako hosť.

Holandské veľvyslanectvo a Holandská obchodná komora chcú s členskými samosprávami Smart Cities Klubu preskúmať, ako ešte viac zlepšiť podnikateľskú klímu a náladu a ako čo najefektívnejšie odstraňovať bariéry pre rozvoj podnikania.

Spolupráca s veľvyslanectvami sa osvedčila a preto sa budeme v roku 2024 osloviť ďalšie veľvyslanectvá na spoluprácu s Klubom a členskými mestami

Projekt Living Lab

Na valnom zhromaždení sa diskutovalo aj o črtajúcom sa ďalšom zaujímavom projekte. Ten Smart Cities Klub vypracoval v spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska. Takzvané Living Laby majú slúžiť na efektívne využívanie eurofondových zdrojov. „Je dôležité, aby v pripravovaných výzvach boli oprávnenými žiadateľmi aj mestá. To by značne prispelo ku vzniku a rozširovaniu inovácií cestou zdola,“ vysvetlil Vladimír Jurík.

Living Laby by mali zjednodušiť zavádzanie inovácií do samospráv, prinášať adresné riešenia ich problémov a napomôcť zdieľaniu skúseností či rozšíreniu realizovaných riešení.

Sieť doménovo zameraných „laboratórií“ by vzájomne spolupracovala a zdieľala služby a činnosti, ktoré sú pre všetky mestá spoločné.

Na valnom zhromaždení sa objavili i návrhy prvých pilotných labov, ktoré sa budú zaoberať napríklad cyklomobilitou, adaptáciami na zmeny klímy, inkluzivitou verejného priestoru, energetikou, odpadovým hospodárstvom, bezpečnosťou či turistickým ruchom.

Pri tomto projekte nás čakajú náročné a zdĺhavé odborné rokovania – najmä s ministerstvami. Pokiaľ sa nám podarí dosiahnuť želaný výsledok, dozvedia sa o ňom predstavitelia našich členských miest na zasadnutí primátorov – Mayors café – na netradičnom mieste.

Účastníkov zároveň informovala o prehľbovaní ekonomických a obchodných vzťahov medzi oboma krajinami. Výsledkom zlepšenej spolupráce sú aj investície holandských spoločností, ktoré regiónom na východnom Slovensku prinesú viac ako 1200 nových pracovných miest.

Svoje nápady a pripomienky bude klub posúvať aj ako nový člen pracovnej skupiny pri ÚVO. Téma verejných obstarávaní sa bude venovať i plánovaný workshop začiatkom

NÁZOR EXPERTA/

Hlásime sa k adaptácii na zmenu klímy z úrovne miest a obcí

Členovia a partneri Smart Cities Klubu patria k tým, ktorí si uvedomujú svoju zodpovednosť za zmiernenie následkov klimatickej zmeny. Z nášho pohľadu to vidíme v každodennom živote. Už teraz prispievame viacerými aktivitami a projektami ku zmierneniu následkov klimatických zmien v prostredí mestských sídiel. Či už sa to týka zadržiavania a opätovného využitia dažďovej vody, úpravou územia s rýchlym odtokom a extrémnym eróznym ohrozením, využitím vody ako ochladzovacieho prvku – zelené strechy, mestské mokrade. Vodu nechápeme ako ohrozenie – pracujeme s ňou s rešpektom, ale vnímame ju zároveň ako významný mestotvorný prvok.

Je celý rad aktivít, ktoré vykonávajú mestá a ktoré súvisia s procesom adaptácie na zmenu klímy: opatrenia na zníženie spotreby energií, hospodárenie s teplom, mestské odpadové hospodárstvo, mestská mobilita a jej postupné zmeny smerom k Smart riešeniam, smart verejné osvetlenie s novými funkciami, inteligentné budovy, integrovaný systém riadenia a správyestskej zelene, postupná revitalizácia vnútroblokov obytných sídliskových celkov, vrátane hospodárenia s dažďovou a pitnou vodou. Tu všade zohrávajú významnú úlohu mestá a obce. Preto sú mestá a obce integrálnou súčasťou agendy štátu vo vzťahu ku klimatickým zmenám.

Fudí na všetkých úrovniach – od krémy až po medzinárodné summity vrcholných predstaviteľov štátov.

Náš prístup charakterizujeme ako prístup miest zdola – s využitím potenciálu miestnych inovátorov, neziskových organizácií, start-upov, ako aj iniciatívnych jednotlivcov. Tieto úlohy nedokáže plniť štát, ale sú dôležité pre získanie obyvateľov pre myšlienku postupnej zmeny správania a spolupráce pri adaptácii na zmenu klímy. Pretože žiaden summit nedokáže vyriešiť tú koncovku – aby si potrebu zmeny uvedomili obyvatelia. To dokážu mestá a obce – pretože každý niekde žijeme a spoluvytvárame prostredie.

rozsiahlejšie využívanie dát z monitoringu: Monitoring termickej a mikroklimatickej záťaže v rôznych častiach sídla, identifikácia lokalít extrémnej mikroklimatickej záťaže a znečistenia v sídlach, s cieľom navrhnúť a uplatniť adaptačné opatrenia, identifikácia lokalít pre alternatívne formy zelene v rámci adaptácie na zmenu klímy, mapovanie výskytu a vývoja nepôvodných druhov v sídlach a ich potenciálneho vplyvu na zdravie obyvateľov,

Významná bude v blízkej budúcnosti tvorba simuláčnych modelov – aj so zapojením prvkov umelej inteligencie – ako podklad k tvorbe investičných priorit v mestách a regiónoch

Tvorba strategických dokumentov v meste – zameraných na adaptáciu na zmenu klímy a zvýšenie odolnosti mesta- stratégia adaptácie, akčný plán adaptácie, protipovodňové plány, plánovanie ochladenia mesta, integrovaný systém riadenia a správyestskej zelene. Skrátka celostný prístup k adaptácii na zmenu klímy namiesto jednotlivých opatrení na základe eurofondových výziev.

Na základe takto získaných poznatkov sa budú dať vytvárať reálne Integrované územné stratégie a následne efektívne využívať eurofondové zdroje.

Prečo o tom hovoríme takto dopodrobna? Nezaobráame sa diskusiami či zmenu klímy spôsobuje človek, alebo je to prirodzený cyklus v prírode. Na túto debatu je dnes dost

Našou snahou - a možno aj trocha novinkou - je prispievať viac a efektívnejšie aj formou podpory vytvárania inovácií na komunálnej úrovni. Za významné považujeme čoraz

K tomuto celostnému prístupu viedli naše diskusie s predstaviteľmi Združenia miest a obcí Slovenska na základe nedávno podpísaného memoranda o spolupráci. Na tomto

POKRAČOVANIE ZO STRANY 5/

Hlásime sa k adaptácii na zmenu klímy z úrovne miest a obcí

sme sa zhodli v diskusiách na decembrovom Mayor's Café v Partizánskom a na tomto základe sme pripravení podporovať aktivity Ministerstva životného prostredia v území – v mestách a regiónoch, takto nám to dáva zmysel. Sme prakticky orientovaní – sme naučení byť orientovaní na výsledok. Cestou zdola chceme spolupracovať s univerzitami, výskumnými ústavmi, krajskými úradmi, ministerstvami – ale aj so zamestnávateľmi a zahraničnými partnermi.

Cieľom nášho snaženia nie je prvoplánovo propagovaný boj proti klimatickej zmene – na to sa už vynaložilo dosť peňazí a pohybuje sa tu dosť ľudí, ktorých skutočná pridaná hodnota k riešeniu je sporná. Ide nám o reálne opatrenia na úrovni miest a regiónov. Naše úsilie je zamerané na človeka a jeho životné prostredie v ktorom žije, ale aj posilňovanie jeho hodnotovej orientácie. Toto vnímame ako náš prínos do problematiky. Je to niečo čo nám chýba v tých „veľkých“ environmentálnych konceptoch a niečo, čoho sa chceme držať. Veľké environmentálne stratégie sa dosť orientujú na globálne výsledkové parametre – sú pre občana málo identifikovateľné, málo sa s nimi dokáže stotožniť. Pokúšame sa o to, aby ľudia v mestách a obciach pochopili, že adaptácia na zmenu klímy je v ich prospech. Na druhej strane všetky zmeny, ktoré sú pred nami by sme radi realizovali na úrovni miest a obcí práve preto, aby boli vykonávané v súlade s požiadavkami ľudí – nie proti nim. Inak sa nezáíska podpora ľudí, ktorá ako sa dlhodobo ukazuje – je bez podpory informovaných ľudí nereálna.

A takto sa dostávame k napokon najväčšej výhode miest a obcí – spolupracujú, vymieňajú si skúsenosti a poznatky – regionálne, celoštátne, ale i medzinárodne. Je to mimoriadne efektívny prenos skúseností, pretože je realizovaný v praxi – je orientovaný na výsledok. Treba však konštatovať, že najmä tú tretiu možnosť – výmenu medzinárodných skúseností – naše mestá ešte stále dosť málo využívajú – Smart Cities Klub na tom pomôcou každoročných Letných škôl Smart Cities už vyše 20 rokov pracuje a veríme, že aj túto

možnosť budeme spoločne – aj v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia ešte viac využívať.

Vítame preto budúce zapojenie Slovenska do medzinárodnej spolupráce v rámci adaptačných programov a sme radi, že nový medzinárodný program uvažuje s viacúrovňovým prístupom k uvedenej problematike. Mestá a obce majú blízko nielen k podpore občianskych a profesionálnych iniciatív, ale vidia svoju úlohu tiež v implementácii národných stratégií a investičných priorít zameraných na ochranu životného prostredia

Z uvedených dôvodov sme radi, že prichádza „z vyšších poschodí“ myšlienka spolupráce formou viacúrovňových partnerstiev pre klimatickú zmenu a preto uvedenú myšlienku podporujeme – my sme pripravení spolu s mestami rozvinúť túto myšlienku formou konkrétnych projektov na miestnej a regionálnej úrovni.

Je celý rad aktivít, ktoré sme za 10 rokov existencie Smart Cities klubu urobili – často

mali edukatívny charakter. Najmä zahraničné Letné školy Smart Cities si získali u predstaviteľov miest veľkú obľubu pre ich názornosť a inšpiratívnosť. Predstavitelia viacerých miest konštatovali, že im doslova otvorili oči. V tomto formáte budeme pokračovať. V novom desaťročí Smart Cities klubu sa však zameriame aj na podporu a pomoc pri investičných projektoch. Radi sme, že predstavitelia ministerstiev už dne s hovoria o podpore iniciatív, ktoré vznikajú zdola. Vítame to, pretože je to zároveň podpora konceptného prístupu miest a obcí k investíciám a inováciám – namiesto neustáleho prispôsobovania investičných aktivít aktuálnym možnostiam zdrojového krytia.

Nastal čas spolu s mestami venovať sa systematicky investičným projektom aj oblasti adaptácie na zmenu klímy v mestách a obciach. Naše rokovania s Ministerstvom životného prostredia ukázali, že sme konceptne a odborne v zhode a peniaze investované do environmentálnych programov mestách a obciach budú aj v nadchádzajúcom období patriť medzi efektívne.

ROZHOVOR/

Spôsob ako inovovať: ZMOS a SCK chcú v mestách živé laboratóriá

Mestá a obce Slovenska dlhodobo žiadajú, aby sa eurofondy viac rozdeľovali prostredníctvom regiónov, miest a obcí. Zdroje na investície by sa tak využívali efektívnejšie a vo väčšom súlade s potrebami žiadateľov. Podobný systém funguje napríklad v Poľsku.

Vedia však slovenské mestá a obce správne definovať svoje potreby? Požiadavky totiž musia spĺňať podmienky na pridelovanie európskych peňazí. Nájsť odpoveď a ponúknuť riešenie tohto problému sa pokúsi aj Združenie miest a obcí Slovenska v spolupráci so Smart Cities Klubom. Obe organizácie vlni podpísali memorandum o spolupráci. Predseda ZMOS a zároveň primátor mesta Partizánske **Jozef Božik** a zakladateľ Smart Cities Klubu **Vladimír Jurík** v diskusii vysvetľujú dôvody a zároveň ponúkajú riešenia.

Čo si ZMOS sľubuje od spolupráce so Smart Cities Klubom?

J. Božik: Prácu Smart Cities Klubu sledujeme dlhodobo. Obe organizácie sa navzájom podporujú, no doteraz sme nemali žiaden spoločný projekt. Priestor na spoluprácu je pritom veľký, predovšetkým v oblasti aplikácie inovácií, lepšieho využívania dát či praktického uplatnenia postupov adaptácie na zmenu klímy.

Ako dlho pôsobí na trhu SCK a čo vás motivovalo nadviazať spoluprácu so ZMOS?

V. Jurík: Naše združenie inovatívnych miest vzniklo pred desiatimi rokmi. Na individuálnej úrovni však spolupráca prebieha omnoho dlhšie. Mala formu najmä spoločných zahraničných študijných ciest, ktoré sme v tom čase organizovali a ktoré organizujeme doteraz. No napriek tomu, že uvažujeme podobne, sme ešte nikdy nemali spoločný projekt. Zhodli sme sa, že teraz nastal čas spojiť sily. Chceme sa zamerať na moderné projekty pre mestá; v tejto oblasti majú obe organizácie čím prispieť. V prvej fáze pôjde najmä o eurofondové projekty vo vybraných oblastiach s pridanou hodnotou.

J. Božik: Myslím si, že teraz je ten správny čas. Naše mestá už nie sú mestami spred tridsiatich rokov. Potrebujeme prichádzať s projektmi s vyššou pridanou hodnotou – obyvateľom už nestačí fungujúca infraštruktúra. Vodovody, kanalizácie, cesty, hypermarkety dnes považujú za samozrejmosť. Mestá a obce teraz potrebujú rozvojové projekty. Vývoj ide dopredu a obyvatelia mestá hodnotia podľa

kvality života, ktorú im poskytujú. Tu vidíme priestor pre Smart Cities Klub. Nie je pod tlakom každodenných výziev a aj preto dokáže prichádzať s víziami a námetmi na projekty, ktoré sú viac zamerané na budúcnosť fungovania miest a zvyšovanie kvality života obyvateľov.

V. Jurík: Samozrejme, vnímame, čo sa deje v našich mestách a obciach a sledujeme niekedy až takmer každodenný boj o prežitie. Spomíname si aj na to, ako sme začínali – témou smart miest sa vtedy nikto nechcel zaoberať. Neboli na ne ani financie. Sami sme museli prešľapať hlboký sneh. Vedeli sme, že to bude chcieť trpezlivosť a že s tým, ako svet napreduje, príde čas na realizáciu riešení s pridanou hodnotou aj u nás.

Aký spoločný projekt pripravujete?

J. Božik: Momentálne sledujeme snahu o reálne financovanie projektov „zdola“. Existovala už skôr, no napríklad projekt Integrovaných územných stratégií sa cez rady partnerstiev na jednotlivých krajoch nepodarilo rozbehnúť ani za tri roky. Vnímame však, že niekde nie sú celkom zorientované ani mestá a obce. Nevedia, ako IÚS fungujú. Viacero navrhovaných projektov tak má skôr dopytový ako integrovaný charakter. Metodika pre IÚS však prichádza až teraz. Navyše si nie som istý, či všetci chápeme, ako bude prebiehať mechanizmus výberu a schvaľovania projektov. Potrebovali by sme na túto tému viac komunikovať s MIRRI. Verím, že mestá a obce by potom dokázali vygenerovať

ROZHOVOR POKRAČOVANIE/

Spôsob ako inovovať: ZMOS a SCK chcú v mestách živé laboratóriá

dostatok projektov, ktoré by mali zároveň charakter IÚS a boli im aj prospešné. Debaty by nemali byť len o alokáciách; to sa týka oboch strán.

Radi by sme mestám pomohli práve s projektmi, ktoré budú mať pre regióny zmysel, budú založené na inováciách a zacielené strategicky. Chceme pritom využiť jedinečnú pozíciu miest a ich schopnosť pomáhať si a vymieňať know-how.

Preto sme spoločne so Smart Cities Klubom vytvorili zadanie, ktoré túto výhodu posúva do roviny strategického projektu: ak sa podarí, môže mať veľký význam pre efektívnosť tvorby a implementácie inovácií v regiónoch. Prostredníctvom doménovo zameraných a navzájom spolupracujúcich Living Labov by sme radi vytvorili mechanizmus trvalého generovania inovácií.

V. Jurík: Táto diskusia prešla vývojom. Vychádzali sme nielen z toho, čo je výhodou miest a obcí a čo ich predurčuje na generovanie inovácií cestou zdola. Analyticky sme sa pozreli aj na predchádzajúce programové obdobia a snažili sme sa vyvarovať chýb. Boli charakterizované nielen tým, že do miest a obcí išlo relatívne málo investícií, čo sa naplno prejavilo najmä počas pandémie COVID. Vtedy prakticky prestal fungovať súkromný sektor a mali nastúpiť verejné investície. Nestalo sa tak z dôvodu nepružnosti rozhodovania. Štát zafinancoval najmä firmy, ktorých predmet podnikania priamo súvisel s pandemiou a veľká časť týchto peňazí sa vyparila. Ukazuje sa, že sme nemali mechanizmus na generovanie efektívnych projektov vo verejnom priestore. Stále ho nemáme.

V čom spočíva váš návrh? Ako chcete túto situáciu zmeniť?

V. Jurík: Dlhodobu hovoríme, že efektívne sú tie inovácie, ktoré vychádzajú zdola. Na to chceme pripraviť mechanizmus. Predstavte si sieť Living Labov, ktoré sú vecne, doménovo orientované a využívajú skúsenosti miest s

Jozef Božík

danou problematikou. Energetika, adaptácia na zmenu klímy, odpadové hospodárstvo, mobilita, smart government, urbanizmus a tvorba mestského prostredia, nasadenie relevantných technických prostriedkov, účelný zber a využívanie dát – to všetko sú témy, ktorým sa mestá potrebujú venovať a ktoré im môžu prostredníctvom inovácií zmeniť život. Veríme, že im umožnia vytvoriť aj nové pracovné príležitosti – najmä pre profesie s vyššou pridanou hodnotou.

Prečo je to pre vás dôležité?

J. Božík: Je to dôležité najmä zo strategického hľadiska. Potrebujeme, aby predovšetkým mladí ľudia u nás zostávali pracovať. Veď sa pozrite, čo sa deje: mnohí odchádzajú po skončení škôl do zahraničia, niektorí tam odchádzajú už študovať – a väčšina z nich tam zostáva. Lákajú ich lepšie podmienky, no my potom bojujeme so znížením počtu obyvateľov. Od miest a obcí sa vždy vyžadovalo, aby našli zamestnanie pre ťažšie zamestnateľných ľudí. To

je v poriadku a aj to robíme. Chceme však vytvoriť podmienky aj pre vzdelaných ľudí, aby sa vracali domov. Dnes to vyzerá len ako sen. Ak však umožníme vznik kvalitných inovačných hubov, možno sa k nám vrátia nielen vzdelaní ľudia zo škôl, ale i ľudia so skúsenosťami zo zahraničia.

Aké sú skúsenosti Smart Cities Klubu?

V. Jurík: Ako vzor v oblasti inovácií by mohli poslúžiť softvérové domy, ktoré vznikli napríklad v Bratislave a Košiciach. Vďaka nim mladí ľudia zostávajú tu, dokážu si zaobstarávať bývanie a slušne žijú. Tu by som rád trochu zauvažoval: Mladí ľudia v regiónoch sa často boja postaviť na vlastné nohy. I keď majú dobrý nápad, boja sa neúspechu a radšej ho predajú a nechajú sa zamestnať v medzinárodnej korporácii. Boja sa, že ich startup skrachuje a oni budú následky počítvať celý život.

Rád by som prispel skúsenosťou zo Škandinávie. Každý rok tam skrachuje mnoho pod-

Vladimír Jurík

nikov, založených na nápade alebo inovácii. Nikto s tým však nemá problém, spoločensky to nikoho nediskvalifikuje. Považuje sa to za skúsenosť. Prínos z úspešných inovácií je celospoločensky omnoho vyšší ako straty z inovácií, ktoré sa neprejavili. Tento spôsob myslenia tu chýba.

ROZHOVOR POKRAČOVANIE/

Spôsob ako inovovať: ZMOS a SCK chcú v mestách živé laboratóriá

Inovácia z mesta, obce, regiónu; nápad podporený mestom, overený univerzitou a nasadený na mieste vzniku formou živého laboratória, Living Labu, je podľa mňa niečo, čo potrebujeme ako soľ. Navyše to nestojí veľa a možno to financovať z eurofondov.

Myslíte, že sú na to naše mestá pripravené?

J. Božik: Vždy budú mestá líderské, odvážnejšie, ktoré sú v istých témach popredu a chcú sa rozvíjať. Rovnako tak budú aj mestá nasledovnícke, ktoré sa o funkčnosti projektu

My ju teraz prinášame a chceme ju naplniť. Nechceme snívať, chceme urobiť konkrétny projekt. Hovorí sa: „Vízia bez akcie je len sen. Ale akcia bez vízie je nočná mora.“ Aj v nedávnej minulosti ste mohli vidieť množstvo navzájom nepreviazaných dopytovo orientovaných projektov. Efekt z nich je omnoho menší, než keby boli previazané.

Spomínali ste niekoľko programových období, počas ktorých sa opakovali chyby. Myslíte si, že teraz je správny čas na takýto projekt? Ako sa na to budú pozerat' ministerstvá? Doteraz prichádzali projekty od nich.

potrebujú najskôr presvedčiť. Na nový projekt často nemajú dostatok vlastných kapacít a na obstaranie externých kapacít zase dosť peňazí. Nie sú skrátka tými, kto bude prešľapávať hlboký sneh. Z nášho pohľadu je dôležité, aby líderské mestá pomohli s projektmi aj mestám nasledovníckym. To je niečo, čo sa prejaví aj národohospodársky; situácia, v ktorej vyhrávajú všetci. Naša organizácia chce spoločne so Smart Cities Klubom a ministerstvami prispieť k tomu, aby sa takto mestá a obce posúvali dopredu.

Nie je to príliš náročná úloha?

V. Jurík: Je náročná a dlhodobá. Súvisí to s tým, že v tomto smere doteraz nebola vízia.

J. Božik: Som presvedčený, že je nielen čas, ale že je najvyšší čas. Musíme sa pripravovať aj na obdobie, keď už nebudú dotácie. Nemôžeme stále žiť z nich. Z rozhovorov s predstaviteľmi rezortov navyše cítim, že uvažujú podobne ako my. Chcú veci zmeniť, podporovať zmysluplné projekty, ktoré pôjdu cestou zdola, chcú ich dať do pohybu. Naša snaha má komplementárny charakter. Radi by sme spravili projekt v rámci Operačného programu Slovensko a v súlade s Plánom obnovy. Sme veľmi otvorení spolupráci a verím, že pre ňu získame aj mestá a obce. Z rôznych zasadnutí pracovných skupín a okrúhlych stolov sme navyše spolu so Smart Cities Klubom nadobudli presvedčenie, že ministerskí pracovníci v súčasnosti skôr

vítajú poznatky a skúsenosti z hospodárskej praxe – pre úspech projektov sú totiž nenahraditeľné.

V ostatnom čase sa o smart cities dosť popísalo. Neobávate sa, že projekt vyvolá neprimerané očakávania?

V. Jurík: To sa môže stať, ak budeme preceňovať technickú časť. Smart cities v našom poňatí nie sú len o dátach a o internete vecí – tie sú nutnou podmienkou, nie však postačujúcou. Najdôležitejší je náš prístup – prístup ľudí. Rád by som to vysvetlil na príklade adaptácie na zmeny klímy; tejto téme sa venovala aj nedávna vrcholná konferencia COP 28 a jedno z najvýznamnejších podujatí na túto tému. Aj tam bolo trochu cítiť názor, že problém by mali vyriešiť najmä technické riešenia. Dovoľm si ísť ďalej – ako keby sme sa mentálne zasekli v minulom storočí: niekto vezme zodpovednosť na seba a pomocou technológií náš problém vyrieši. Technické riešenia pritom potrebujeme, no nemôžeme zostať len v roli divákov. Dôležité je, aby sa do projektov reálne zapojili obyvatelia, keďže výhradne cez štátne inštitúcie a štátne programy sa to dlhodobo nedarí. Čím skôr si uvedomíme, že sme súčasťou diania okolo klimatickej zmeny, tým lepšie pre nás. Výhodou komunálnych projektov je, že sa nezaoberajú nekonečnými debatami o tom, kto klimatickú zmenu spôsobil, ale v súvislosti s ňou riešia reálne problémy v mestách. Mestá a obce vedia komunikovať s obyvateľmi.

J. Božik: Príklad s klímou nie je zlý. Aj my cítime a vítame, že štáty majú v ostatnom čase silnú potrebu komunikovať túto tému s mestami a s regiónmi, čo odznelo aj v súvislosti s COP 28. Pravdou je, že mestá a obce ďaleko lepšie komunikujú s občanmi ako štáty a preto sú aj komunálne projekty zo strany občanov viac podporované. Ľudia vidia bezprostredný prínos a sú ochotnejší zapájať sa do nich. Aj preto sa s nimi chceme pustiť do inovácií cestou zdola a aj preto veríme v úspech.

LIVING LAB/

Pýtali sme sa primátorov na ich očakávania od Living Labov

Na Slovensku sa štartuje inovatívny projekt Living Labs, ktorý vychádza z iniciatívy Smart Cities klubu a Združenia miest a obcí Slovenska. Cieľom projektu je vytvoriť sieť pilotných „živých laboratórií“ v mestách a obciach, čím sa otvára priestor pre experimentovanie s novými prístupmi k mestskému rozvoju a inováciám. V tejto časti magazínu Happy Smart Cities prinášame súhrn odpovedí primátorov, ktoré poskytujú pohľad na ich plány a očakávania v rámci tohto projektu.

Primátorom sme položili rovanký set otázok a oni sa vyjadrovali k viacerým otázkam týkajúcim sa ich účasti na projekte Living Labs. Ich odpovede poodhalia ich pohľad o tom, aké oblasti si vybrali pre zameranie svojich lokálnych laboratórií, čo považujú za kľúčové pre úspech takýchto projektov a aké inovácie majú záujem implementovať.

Významnou súčasťou tejto prvotnej diskusie je aj otázka, ako môžu tieto laboratóriá prispieť k rozvoju zamestnanosti v regióne, najmä pokiaľ ide o podporu mladých talentov a využitie lokálneho potenciálu. Ďalej primátori reflektovali možnosti spolupráce s akademickým sektorom, či už ide o budovanie nových partnerstiev alebo rozširovanie existujúcich.

Záverom, ich odpovede odhalili, ako si predstavujú, že by mohli svoje projekty prezentovať a obhajovať pred širším publikom, vrátane predstaviteľov ministerstiev a iných dôležitých inštitúcií. Projekt si kladie

za ambíciu vytvoriť inkubátor realizovateľných inovácií pre mestá a obce, ktoré majú záujem o smart riešenia. Vďaka realizácii pilotov bude ďalšia implementácia výrazne jednoduchšia a menej riziková.

1. **Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living Lab zameriavať?**
2. **Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný? (financie, ľudské kapacity, dáta, spolupráca s miestnymi inovátormi, koordinácia v rámci Smart Cities klubu, získavanie zahraničných skúseností...iné)**
3. **Aký potenciál vidíte na rozšírenie vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v Kraji?**
4. **O aký druh inovácií má vaše mesto, región najväčší záujem?**
5. **Čo so myslíte o myšlienke zlepšenia štruktúry zamestnanosti v meste, regióne na základe vytvorenia LL? (Môže byť LL akceleračným záujmom mladých ľudí v profesiách s pridanou hodnotou, aby sa pridali k projektu a neodchádzali hľadať prácu do zahraničia – podpora talentov a využitie lokálneho potenciálu)**
6. **Aká je vaša predstava spolupráce s akademickým sektorom? Máte na čo nadviazať, alebo budete iniciovať spoluprácu z vašej strany?**
7. **Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti – prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?**
8. **Čo by ste za vaše mesto odporúčali v projekte vyzdvihnúť na to, aby bol v rokovaní s predstaviteľmi ministerstiev úspešný?**

LIVING LAB/

Brezno

Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living Lab zameriavať?

Mesto Brezno má úmysel zameriť sa na vytvorenie Living Labu zameraného na inovatívne technológie v oblasti životného prostredia

Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný?

Z nášho pohľadu je potrebné v prvom rade získať externé finančné zdroje – vzhľadom na finančnú situáciu samospráv na Slovensku. V neposlednom rade bude potrebná interaktívna spolupráca s odborníkmi v riešenej oblasti, inovátormi a špecialistami s praktickými skúsenosťami.

Snažíme sa získavať poznatky, skúsenosti a vedomosti aj od zahraničných partnerov, napr. aj v tejto dobe mesto realizuje aktivity zamerané na zmierňovanie dôsledkov zmeny klímy v rámci projektu, ktorý je financovaný zo zdrojov Nórskeho finančného mechanizmu a o skúsenosti sa delí s partnerom priamo z Nórska, ale aj s odborníkmi zo Slovenska a Čiech. Spolupráca v rámci Smart Cities Klubu je a bude určite taktiež potrebná, koordinácia všetkých zúčastnených partnerov zabezpečená zo strany Smart Cities klubu je nevyhnutná.

Aký potenciál vidíte na rozšírenie vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v Kraji?

Realizáciou ďalších opatrení a aktivít v oblasti ochrany životného prostredia, v oblasti prispôsobovania sa zmene klímy – zadržiavanie vody v území, na verejných priestranstvách mesta, výsadba zelene a jej odborná údržba urobí z mesta Brezna ešte zelenšie mesto a vytvorí príjemné prostredie na život v ňom.

So svojimi skúsenosťami sa radi podelíme (a už aj v dnešnej dobe tak robíme) s partnermi v rámci regiónu, kraja, ale aj so svojimi partnermi v zahraničí. Mesto Brezno má partnerské mestá v Českej republike, Poľsku,

Rumunsku, Francúzsku, Srbsku. So zástupcami samospráv diskutujeme a vymieňame si skúsenosti vo všetkých oblastiach.

O aký druh inovácií má vaše mesto, región najväčší záujem?

Mesto Brezno sa snaží realizovať projekty vo všetkých oblastiach života a vytvoriť tak zdravé, príjemné aj estetické prostredie pre svojich obyvateľov a návštevníkov mesta. Oblasť životného prostredia považujeme za nielen populárnu, ale hlavne veľmi dôležitú hlavne v súčasnosti, v čase tak citelných kli-

zachytávať dažďovú vodu z bytových domov do zachytávacích zberných vodných nádrží s výhľadom použitia na zalievanie vegetácie, do vodozadržných rýh – na zachytávanie vody v území a čiastočne na zalievanie, do budúcich vodných jazierok a dažďových záhrad, radi by sme tiež vybudovali suché poldre a vodozadržné opatrenia aj v extraviláne a plánujeme rozširovať počet senzorov merania kvality ovzdušia do všetkých častí mesta.

Čo so myslíte o myšlienke zlepšenia štruktúry zamestnanosti v meste, regióne na základe vytvorenia LL?

Mesto má v pláne vybudovať kreatívne centrum, v ktorom nájdú uplatnenie mladé talenty v oblasti inovatívnych technológií. Vytvorením LL môže v budúcnosti dôjsť k úzkej spolupráci, rozšíreniu počtu pracovných miest a hlavne k vytvoreniu centra zameraného na výskum a aplikáciu inovatívnych technológií v rôznych oblastiach. Tieto aktivity považuje mesto Brezno za veľmi ambiciózne a prospešné na vysokej úrovni.

Aká je vaša predstava spolupráce s akademickým sektorom? Máte na čo nadviazať, alebo budete iniciovať spoluprácu z vašej strany?

Mesto aktívne spolupracuje s akademickým sektorom pri spracovaní návrhov,

matických zmien. Zameriavame sa na zlepšenie technickej infraštruktúry, znižovanie prehrievania prostredia, znižovanie CO₂, atď.

Mesto postupne vymieňa vozový park pre zamestnancov za elektrické automobily, vysádza zeleň vo vnútroblokových priestoroch na zachytenie prašnosti, hluku a na zadržiavanie vody v území, vytvára jazierka, fontány a dažďové záhrady na zabezpečenie zníženia teploty počas vln horúčav, v minulom roku boli inštalované senzory na meranie kvality ovzdušia na území mesta, atď. Vo svojich aktivitách bude mesto pokračovať aj v budúcnosti, má v úmysle vytvárať dažďové záhrady,

LIVING LAB/

Brezno

projektových zámerov a štúdií uskutočniteľnosti. Spoluprácu na tejto úrovni určite radi privítame a rozšírime aj v rámci budovania LL.

Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti – prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?

Mesto Brezno má v príprave viacero projektov zameraných na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy, budovanie technickej infraštruktúry aj energetiky.

Čo by ste za vaše mesto odporúčali v projekte vyzdvihnúť na to, aby bol v rokovaní s predstaviteľmi ministerstiev úspešný?

Sme administratívnym, hospodárskym,

ekonomickým, sociálnym a kultúrnym centrom regiónu Horehronie, je bránou do stredísk cestovného ruchu v Nízkych Tatrách, Poľane a Slovenskom Rudohorí. Rozvojom mesta, vytvorením LL sa prispeje k rozvoju celého regiónu.

Dubnica nad Váhom

Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living lab zameriavať?

Smart Energy Living lab si kladie za cieľ vyvíjať riešenia v oblasti digitalizácie, analýzy a zberu dát ako aj implementácie inovácií v rôznych oblastiach, podľa aktuálnych potrieb samosprávy

Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný?

Na to, aby mohol Smart Energy Living lab poskytovať svoje služby samosprávam a naplňovať stanovené ciele je potrebné zabezpečiť ako personálny a vecný substrát, tak i finančné prostriedky na samotnú prevádzku.

Aký potenciál vidíte na rozšírenie vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v Kraji?

Dubnica nad Váhom je z hľadiska svojej geografickej polohy ako i rozvinutého priemyslu ideálnym prostredím pre vznik synergii medzi neziskovým sektorom, univerzitným sektorom, podnikateľským sektorom a samosprávou. Schopnosť produktívne využiť prípadné zverené prostriedky je teda vysoká.

Aká je vaša predstava spolupráce s akademickým sektorom? Máte na čo nadviazať, alebo budete iniciovať spoluprácu z vašej strany?

V katastri mesta Dubnici nad Váhom pôsobia dve Vysoké školy a to konkrétne STU MTF a Dubnický Technologický inštitút, pričom sa na území nachádzajú aj 3 stredné školy a to konkrétne: Gymnázium, Stredné odborné učilište strojárské a elektrotechnické a stredná priemyselná škola. Predpoklad kooperácie je preto skutočne veľký.

Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti – prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?

Mesto Dubnica nad Váhom má k dispozícii zrekonštruované priestory bývalej základnej školy ako i podpísané medzinárodné memorandum o spolupráci s CHIE - China International Enterprise čo zakladá veľmi dobré podmienky pre rozvoj a podporu medzinárodnej spolupráce v oblasti podnikania, vedy ale i vzdelávania.

LIVING LAB/

Hlohovec

Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living Lab zameriavať?

V Hlohovci dlhodobo nebola riešená otázka ciest, cyklochodníkov, parkovania a pod. Tieto faktory ovplyvňujú mnoho aspektov života v meste. Preto sme radi, že v spolupráci so Smart Cities Klub budeme realizovať projekt „Bezpečná cesta do školy“, ktorý nám pomôže v realizácii opatrení na zlepšenie dopravnej obslužnosti v našom meste a zabezpečí vytvorenie podmienok na transformáciu Hlohovca ako moderného mesta 21. storočia.

Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný?

Realizácia projektu je samozrejme podmienená získaním finančných zdrojov, ktoré budú použité na riešenie dopravy, cyklochodníkov, parkovania v Hlohovci. Realizácia týchto projektov je nutnou podmienkou pre úspešné zvládnutie nosného projektu a vytvorenie bezpečných ciest do škôl.

Takýto projekt vyžaduje, okrem štandardných elementov, ako sú financie, získanie aj nadšených pracovníkov, ktorí sa neboja uvažovať v systéme „out of the box“, resp. budú uvažovať tak, že kde niekto vidí problém, oni vidia potenciál.

Zároveň spolupráca v rámci Smart Cities klubu vie priniesť, nielen pre náš región, ale pre celé Slovensko nápady, ktoré nám pomôžu zlepšiť kvalitu života občanov.

Aký potenciál vidíte na rozšírenie vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v kraji?

Hlohovec sa stane koordinátorom projektov Smart Cities pre ostatné obce v rámci okresu, ako aj v rámci Trnavského samosprávneho kraja. Na základe našich skúseností vieme následne urýchliť realizáciu moderných riešení v celom regióne Hlohovca.

O aký druh inovácií má vaše mesto, región najväčší záujem?

- Potrebujeme v spolupráci so školami vypracovať mapu nebezpečných a problematických miest pri ceste do škôl a školských zariadení.
- Zmapovať spôsob dopravy, ktorý žiaci, rodičia, zamestnanci škôl a školských zariadení preferujú.
- Vypracovať opatrenia, ktoré vyplynú z plánu školskej mobility a budú viesť k bezpečnejším podmienkam do školy (peši, na bicykli, kolobežke a pod.).

Čo so myslíte o myšlienke zlepšenia štruktúry zamestnanosti v meste, regióne na základe vytvorenia LL?

Dnešná doba vyžaduje, aby samosprávy vytvárali pre svojich obyvateľov také podmienky, aby neboli nútení odchádzať za prácou, zábavou, športom a kultúrou do iných miest. Toto je aj cieľom vedenia mesta Hlohovec. Preto považujeme myšlienku Living labu za podnetnú a myslíme si, že aj vďaka nej dokážeme v meste nielen udržať, ale aj prilákať späť obyvateľov, ktorí žijú a pracujú v iných mestách. Zároveň nám to umožňuje vytvoriť priestor pre využitie nápadov talentovaných ľudí, ktorí svojimi skúsenosťami prispievajú k zlepšeniu života v meste a okolí.

Aká je vaša predstava spolupráce s akademickým sektorom? Máte na čo nadviazať, alebo budete

inicovať spoluprácu z vašej strany?

Akademický sektor využívame v mnohých smeroch. Aj v posledných mesiacoch pri tvorbe PHSR sme intenzívne spolupracovali s akademickou obcou. Nielen profesori a docenti vedia priniesť zaujímavé podnety pre rozvoj mesta, ale aj mnohí iniciatívni študenti dokážu prinášať nápady, ktoré sú kvalitné.

Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti – prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?

V spolupráci so školami vieme nadviazať na výsledky dopravnej výchovy, ktorá je aplikovaná na každej materskej i základnej škole a vychádza zo štátnych vzdelávacích programov. Chceme spolupracovať s externými lektormi, ktorí pôsobia na certifikovaných dopravných ihriskách, ktoré žiaci navštevujú (napr. Galanta). Dokážeme využiť dopravné prvky, ktoré majú školy vo svojich areáloch vybudované (malé dopravné ihriská, dopravné značenia pre potreby edukácie).

Pred realizáciou projektu vypracujeme prieskum medzi žiakmi a rodičmi, prostredníctvom ktorého zistíme ich aktuálne potreby a prebudíme v nich záujem o verejný priestor

Čo by ste za vaše mesto odporúčali

LIVING LAB/

Hlohovec

v projekte vyzdvihnúť na to, aby bol v rokovaní s predstaviteľmi ministerstiev úspešný?

V našom meste navštevuje materské, základné a stredné školy viac ako 3000 detí. V okolí škôl vznikajú dopravné zápchy, situácia je neprehľadná a deťom hrozí dopravná nehoda, veľká časť rodičov vozí svoje deti autom aj napriek tomu, že bývajú len pár minút od školy. Okolie škôl by malo byť funkčné, bezpečné a bezbariérové pre všetkých, ktorí sa v ňom pohybujú.

Je pre nás prioritou, aby sme ponúkli všetkým účastníkom vzdelávania bezpečný

verejný priestor, nakoľko pocit bezpečnosti ovplyvňuje všetkých pri formovaní ich vzťahu k okoliu. Plánujeme znížiť maximálnu povolenú rýchlosť pred vstupom do školy, zlepšíme viditeľnosť detí na priechodoch pre chodcov.

Pri riešení budeme spolupracovať so všetkými, ktorých sa navrhované opatrenia budú dotýkať, či už sú to deti, rodičia, zamestnanci, ale aj obyvatelia, ktorých sa zmeny dotknú. Uvedomujeme si, že bezpečnosť verejného priestoru zvyšuje kvalitu života občanov.

Michalovce

Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living lab zameriavať?

Zameranie kopíruje výsledky projektu Moderné technológie – smart city mesto Michalovce, ktorého obsahom bolo zaviesť adresné váženie komunálneho odpadu, získavať dáta z vážení odpadu v odpadových nádobách a kontajneroch, po ich vyhodnotení zaviesť diferencované poplatky za KO. Súčasťou vážneho systému nie sú len váhy, centrálné jednotky, systém antén a čítačiek, ale aj zadný a bočný kamerový systém na zberných vozidlách. Súbor kamier jednak vyhodnocuje samotný výsyp odpadu, ale súčasne realizuje pasportizáciu prostredia – skenovanie okolia a systémom deep learning vyhodnocuje sledované objekty. V našom prípade sme začali sledovať cestné výmole, ale tiež pridané vrecia odpadu navyše, ktoré systém bude vedieť identifikovať a upozorniť na uvedené udalosti. Zámerom nášho Living Labu je poskytovanie know-how práve v tejto oblasti.

Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný?

Living Lab by mal byť platformou poskytujúcou priestor pre workshopy a školenia

určené pre ďalšie samosprávy, ktoré by mali záujem o zavádzanie moderných technológií do odpadového hospodárstva. Pre pokračovanie a udržateľnosť budú dôležité najmä ľudské zdroje, ale aj spolupráca miest pri riešení analogických tém. Smart Cities klub by mohol byť koordinátorom jednotlivých aktivít navrhovaných pre jeho členov, pričom realizátormi aktivít by boli samotné Living

Laby. Takisto považujeme za dôležité porovnávať podobné aktivity so samosprávami v zahraničí s cieľom inšpirovať sa, pôvodne dosiahnuté ciele aktualizovať a samotné technologické riešenie postupne rozvíjať a dopĺňať o ďalšie etapy v rámci odpadového hospodárstva.

Aký potenciál vidíte na rozšírenie

LIVING LAB/

Michalovce

vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v Kraji?

Mesto má prostredníctvom svojej príspevkovej organizácie Technické a záhradnícke služby zmluvných partnerov v okolí, ktorým

poskytuje služby vývozu odpadu, preto minimálne u týchto obcí je možné rozšíriť adresné váženie a pasportizáciu okolia. Prostredníctvom aktivít organizovaných v Living Labe by sa mesto mohlo stať príkladom

dobrej praxe aj pre vzdialenejšie samosprávy.

O aký druh inovácií má vaše mesto, región najväčší záujem?

Obce Udržateľného mestského rozvoja (11 obcí v katastrálnom susedstve mesta) jednoznačne prejavili záujem o spoluprácu v oblasti odpadového hospodárstva a pasportizácie.

zácie. Samotné mesto Michalovce prijalo na nedávnom zasadnutí mestského zastupiteľstva strategický dokument Nízkouhlíková stratégia mesta Michalovce, v ktorom sa zaväzuje postupne zavádzať opatrenia s cieľom zníženia emisií CO₂ v rôznych oblastiach. Preto má mesto záujem aj o budovanie cyklotrás, nízkoemisnú verejnú dopravu, ale aj vodozádržné opatrenia. V každej z týchto oblastí mesto podniká kroky pri realizácii jednotlivých projektov, ktorých cieľom bude adaptácia na zmenu klímy a zníženie emisií CO₂. Okrem toho je mesto Michalovce bránou k rekreačnej oblasti Zemplínska šírava a je jedným zo zakladajúcich členov Zemplínskej oblastnej organizácie cestovného ruchu. Preto je jednou z tém, o ktoré mesto

javí záujem aj rozvoj cestovného ruchu v našom regióne.

Čo si myslíte o myšlienke zlepšenia štruktúry z a m e s t n a - n o s t i v m e s t e, r e g i ó n e n a z á k l a d e v y t v o r e n i a L L ? A k á j e v a š a p r e d s t a v a s p o l u p r á c e s a k a d e m i c k ý m s e k t o r o m ? M á t e n a č o n a d v i a z a ť, a l e b o b u d e t e i n i c i o v a ť s p o l u p r á c u z v a š e j s t r a n y ?

Living Lab môže prostredníctvom svojich aktivít spolupracovať s akademickým sektorom. Mesto Michalovce chce nadviazať spoluprácu najmä v oblasti využitia kamerových systémov s vývojovými pracoviskami v oblasti deep learningu a analýzy obrazu. Pri vhodnom začlenení stredoškôľakov do jednotlivých aktivít môžu Living Laby do istej miery ovplyvniť výber ďalšej profesie u mladých ľudí a vzbudiť u nich záujem o mesto a región. Myslím si, že zavádzanie moderných technológií do jednotlivých aspektov života v meste môže podnietiť mladých ľudí k tomu, aby sa po štúdiu vrátili do svojho rodného mesta či regiónu a svojimi znalosťami pomáhali daný región rozvíjať už cez svoje pracovné aktivity.

Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti – prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?

V súčasnosti realizujeme adresné váženie komunálneho odpadu a biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu. Zároveň prebieha zber dát s cieľom zefektívnenia frekvencie a logistiky samotného zberu. Adresné váženie postupne rozširujeme aj na ďalšie komodity

a druhy odpadu. Zároveň občania mesta pociťujú nutnosť budovania uzamykateľných kontajnerových stojísk pri bytových domoch, čo je nevyhnutným predpokladom na to, aby aj v častiach mesta, kde sa bytové domy nachádzajú bolo možné zber komunálneho odpadu realizovať aj s adresným vážením.

LIVING LAB/

Revúca

Prihlásili ste sa k tvorbe pilotného Living Labu. Na akú oblasť sa bude váš Living Lab zameriavať?

Na rozvoj cestovného ruchu, ale zaujímavá by bola aj oblasť spracovania magnezitu, keďže je u nás tretie najväčšie ložisko na svete.

Čo považujete z vášho hľadiska dôležité na to, aby projekt bol úspešný? Sú to financie, ľudské kapacity, dáta, spolupráca s miestnymi inovátormi, koordinácia v rámci Smart Cities klubu, či získavanie zahraničných skúseností?

Určite všetky spomenuté parametre sú dôležité. Hlavne bez financií a ľudských kapacít sa toho veľa urobiť dať nebude. Zo skúseností určite aj koordinácia SCK a získavanie zahraničných, ale aj slovenských skúseností v regiónoch, kde CR je už na vysokej úrovni. Vyhnúť sa chybám, na ktoré sa už prišlo počas budovania CR či už doma, alebo v zahraničí. Ale hlavne je potrebné už začať.

Aký potenciál vidíte na rozšírenie vášho pilotného projektu vo vašom regióne, prípadne v Kraji?

Vzhľadom k tomu, že rozvoj CR v našom regióne je ešte len v začiatkoch, nepochybujem o tom, že bude úspešný. V tak krásnom prostredí Stredného Gemeru je potenciál obrovský.

O aký druh inovácií má vaše mesto, región najväčší záujem?

Inteligentný sprievodcovia ako napr. Smart Guide, moderné Turisticko-informačné

centrum, cyklotrasy, kempy pre karavany a určite nejaké moderné lákadlo pre turistov, ktoré doplní to čo Gemer už v podstate ponúka - NP Muránska planina, Aragonitová jaskyňa, múzeum PSG.

Čo so myslíte o myšlienke zlepšenia štruktúry zamestnanosti v meste, regióne na základe vytvorenia LL?

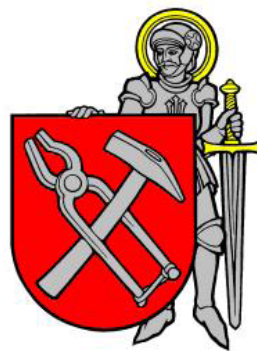
Určite, v našom regióne je popri spomínanom magnezite rozvoj CR jedným zo základných pilierov na vytváranie pracovných miest.

Aká je vaša predstava spolupráce s akademickým sektorom? Máte na čo nadviazať, alebo budete iniciovať spoluprácu z vašej strany?

Tu v tejto oblasti som si nie celkom istý ako by mohol akademický senát prispieť k rozvoju, ale možno sa nájde nejaká forma spolupráce.

Máte už nejaké aktivity v navrhovanej oblasti - prípadne projekty, alebo realizácie, na ktoré budete môcť nadviazať?

Cyklotriálové trate, Gemerská zelená cesta ako súčasť veľkej cyklotrasy Gemerskej spojky, Littera - v máji sa predpokladá otvorenie tohto nového, moderného a interaktívneho múzea a dá sa povedať európskej úrovne zameraného na históriu rozprávok od Dobšinského, či Samuela Reussa (Hviezdoveda bolo prvé sci fi dielo, ktoré vyšlo 7 rokov pred tým ako Jules Verne vydal svoj prvý sci fi príbeh.

Čo by ste za vaše mesto odporúčali v projekte vyzdvihnúť na to, aby bol v rokovaní s predstaviteľmi ministerstiev úspešný?

V podstate chceme využiť to čo náš región ponúka na oživenie rozvoja, prinavrátiť mu niekdajšiu slávu a tým prispieť k vyrovnávaniu regionálnych rozdielov a posilneniu ekonomiky.